

POKLICNA ORIENTIRANOST ŠTUDENTOV ZDRAVSTVENE NEGE IN ZDRAVSTVENE VZGOJE

PROFESSIONAL ORIENTATION OF STUDENTS OF NURSING CARE AND HEALTH EDUCATION

Ema Dornik

UDK/UDC 614.253.4:614.39:378.6

DESKRIPTORJI: študenti zdravstvene nege; zdravstvena vzgoja; zdravstveni poklici

Izvleček – Članek predstavlja rezultate drugega dela raziskave, ki je bila opravljena v okviru diplomskega dela v študijskem programu zdravstvena vzgoja. Avtorico zanima, ali so med študenti zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje razlike glede pojmovanja poklicne usmerjenosti.

Podatki, zbrani z anketo na vzorcu 118 študentov zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje, so pokazali nekatere statistično pomembne razlike.

Z razvojem izobraževanja in dejavnosti zdravstvene nege se medicinske sestre tudi v Sloveniji lahko izobražujemo za akademske naslove.

DESCRIPTORS: students nursing; health education; health occupations

Abstract – The article deals with professional orientation of students of nursing care and health education at the University of Ljubljana.

The empirical part deals with the question whether there are any differences among students of nursing care and health education regarding their views on professional activity.

Data gathered from a survey of 118 students of health care and health education showed some statistically significant differences regarding general values and professional orientations.

With the development of education and health care activities, also the nurses in Slovenia have the possibility of study for academic degrees.

Uvod

Študij zdravstvene vzgoje (ZV) sta organizirali Visoka šola za zdravstvo in Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani. Program je odprl novo stopnjo izobraževanja medicinskim sestram in jim podelil naziv profesor zdravstvene vzgoje. Naj dejstva v prispevku pripomorejo k razumevanju poklicne orientiranosti študentov zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje.

Opredelitev problema in raziskovalna vprašanja

Namen dela je bil raziskati razlike v poklicni usmerjenosti med študenti ZN in ZV. Delovna hipoteza pravi, da obstajajo statistično pomembne razlike v poklicni orientiranosti med študenti, ki študirajo na visokostrokovni ravni, in tistimi, ki študirajo na fakultetni ravni.

Ničelna hipoteza pravi, da med omenjenimi študenti ni razlik.

Metode

Uporabljena je bila deskriptivna (opisna) metoda dela.

Instrumentarij

Podatki so zbrani s vprašalnikom, ki je obsegal 21 vprašanj (Dornik, 1997). Vprašanja so se nanašala na splošne in poklicne vrednostne orientacije študentov. Ker študenti Visoke šole za zdravstvo (VŠZ) niso bili zajeti v raziskavo Vrednote in življenjski stili študentske mladine 1995 (Nastran-Ule, Mihelj, Rener, Mencin-Čeplak, Kurdija, 1996), se vprašalnik delno nanaša na vprašanja iz te raziskave, kar omogoča primerjavo. Omenjamo jih kot Mladina '95 (Dornik, 1999).

Postopek zbiranja in obdelave podatkov

Faza zbiranja podatkov je potekala od 14. do 28. februarja 1997. Anketiranje je bilo opravljeno na VŠZ (razen anket, poslanih absolventom ZV po pošti) in najavljeno šele neposredno na predavanjih, tako da je bila možnost vnaprejšnje selekcije minimalna.

Sedemintrideset študentov ZN iz petega semestra je bilo naključnih obiskovalcev informativnega dneva za vpis v tretji letnik visokostrokovnega študija zdravstvene nege (14. 2. 1996); v drugem letniku je bilo po naključnem razporedu (za opravljanje vaj iz predmeta sociologija) zapovrstjo izbranih 35 prisotnih študentov na predavanju dne 27. 2. 1997.

Sedemindvajset absolventov ZV je bilo 14. februarja 1997 povabljenih k sodelovanju po pošti, poslani na stalno prebivališče. Do zaključka raziskave je v priloženi frankirani ovojnici vrnilo izpolnjene vprašalnike 25 študentov.

Študente 4. letnika ZV je raziskava zajela v času predavanja iz predmeta svetovanje (26. 2. 1997). Za sodelovanje so bili povabljeni naključno prisotni, odzvalo se je 21 študentov.

Za obdelavo podatkov je bila uporabljena statistična metoda χ^2 (s pomočjo računalniškega programa Epi – info 6; (χ^2 je korigiran po Yatesu) ter grafični in tabelarni prikaz podatkov.

Vzorec

V vzorec je bilo zajetih 72 rednih študentov 2. letnika in 5. semestra ZN, 46 študentov 4. letnika in absolventi ZV v študijskem letu 1996/97 (Dornik, 1999).

Starostna, spolna in socialna struktura vzorca študentov

Povprečna starost študentov ZN je 21 let, najnižja je 20 let in najvišja 29 let. Študenti ZV so v povprečju stari 25 let, najmlajši je star 23 let in najstarejši 37 let ($\chi^2 = 94,71$; $p = 0,0000$).

Sodelovalo je 110 žensk (od tega 64 študentk ZN in 46 študentk ZV) in 8 moških (7 študentov ZN in 1 študent ZV).

Rezultati in razprava

Prihodnost zdravstva v primerjavi z lastno prihodnostjo

Na vprašanje, kakšno je ocenjevanje prihodnosti zdravstva v primerjavi z lastno prihodnostjo, smo dobili naslednji odgovor (tab. 1).

Tab. 1. Prihodnost zdravstva v primerjavi z lastno prihodnostjo.

Prihodnost zdravstva v primerjavi z lastno prihodnostjo				
	Boljša	Enaka	Slabša	Skupaj
ZN (%)	20	49,2	30,8	100
ZV (%)	52,2	30,4	17,4	100

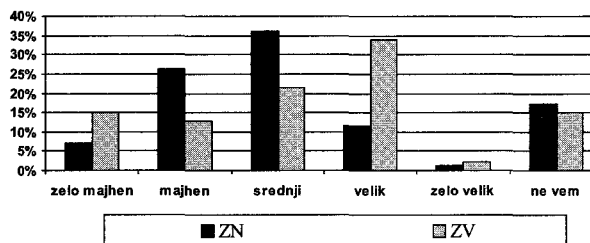
Prikazani podatki v tabeli 1 so izračunani s pomočjo križne tabele in obdelani z računalniškim programom Epi – info 6.

Razvidno je, da 20 % študentov ZN, ki so sodelovali v raziskavi, meni, da je prihodnost zdravstva boljša od lastne, skoraj polovica pa enako. Zanimivo je, da so študenti ZV v 52,2 % ocenili lastno prihodnost za slabšo od prihodnosti zdravstva in le 17,4 % vidi prihodnost zdravstva slabšo od svoje. Govorimo lahko o pesimizmu študentov ZV. Vzrok temu je mogoče ta, da poklic profesorja zdravstvene vzgoje ni dovolj znan.

V danem trenutku ti študenti lastne prihodnosti ne vidijo kot ugodne. Prav tako se pojavlja problematika pripravništva po fakultetnem študiju, ki lahko prav tako pripomore k slabši podobi lastne prihodnosti. Študenti ZN so bolj optimistični glede lastne prihodnosti, skoraj tretjina jih vidi le-to boljše od prihodnosti zdravstva. Pri teh trditvah se pojavi bistvena razlika med raziskanima skupinama ($\chi^2 = 12,57$; $p = 0,001$).

Mladina '95 je videla v svoji prihodnosti veliko boljšo perspektivo od sedanosti v 24,5 %, nekoliko boljše si je prihodnost predstavljalo 43 %, enako kot sedaj 16,6 %, nekoliko slabše 5,5 %, veliko slabše 1,1 % in odgovora glede prihodnosti ni vedelo 9,3 %.

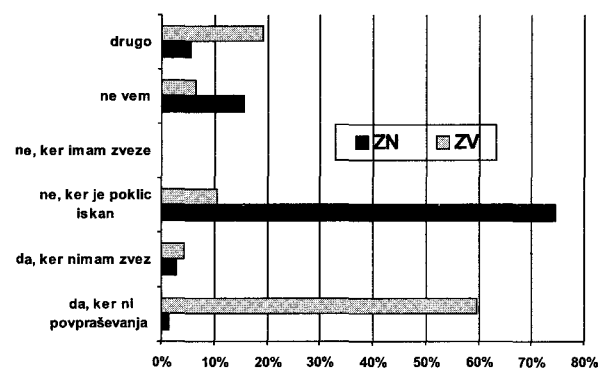
Osebni prispevek k spremembam v zdravstvu

Sl. 1. Osebni prispevek k spremembam v zdravstvu

Spremembe v zdravstvu in lastni prispevek k temu je naslednji kazalec razlike ($\chi^2 = 13,04$; $p = 0,02$) med primerjanima skupinama ZN in ZV (sl. 1). Rezultati kažejo premik k optimističnejšim ocenam; študenti ZV bodo veliko prispevali k spremembam, študenti ZN srednje. Morda gre to pripisati večji možnosti vplivanja študentov ZV v prihodnje, kajti izobrazba in večja ambicioznost jim to možnost prav gotovo ponujata. Ambicioznost se kaže tudi v tem, da jim poklicni uspeh predstavlja poučevanje na visoki šoli in raziskovalno delo.

Težave študentov pri iskanju zaposlitve v svojem poklicu

Sl. 2. Ali ocenjuješ, da boš imel-a težave pri iskanju zaposlitve

Manjše težave pri iskanju zaposlitve pričakujejo študenti ZN, kajti poklic medicinske sestre je iskan, poklic profesorja zdravstvene vzgoje pa nepoznan in zanj ni povpraševanja (sl. 2). Razvidna je različnost med študenti ($\chi^2 = 69,34$; $p = 0,001$). Študenti ZN so odgovorili, da ne pričakujejo težav ali da so študenti bolnišnice; pričakujejo jih le, če se bodo želeli zaposliti blizu doma in če se ne bodo mogli zaposliti na želeno delovno mesto, na primer v zdravstvenem domu.

Trije študenti ZV so že našli zaposlitev in v tem ne vidijo težav, težav prav tako ne zaznavajo tisti, ki se bodo zaposlili izven zdravstva; ostali pa so omenjali naslednje težave: da to je nov in neformiran poklic, nepoznan, konkurenčnost na višjih položajih ZN je velika, težave predstavlja tudi stopnja izobrazbe ter to, da ni podpore poklicu. Nihče ni odgovoril, da ima zveze in poznanstva ter da zaradi tega ne pričakuje težav.

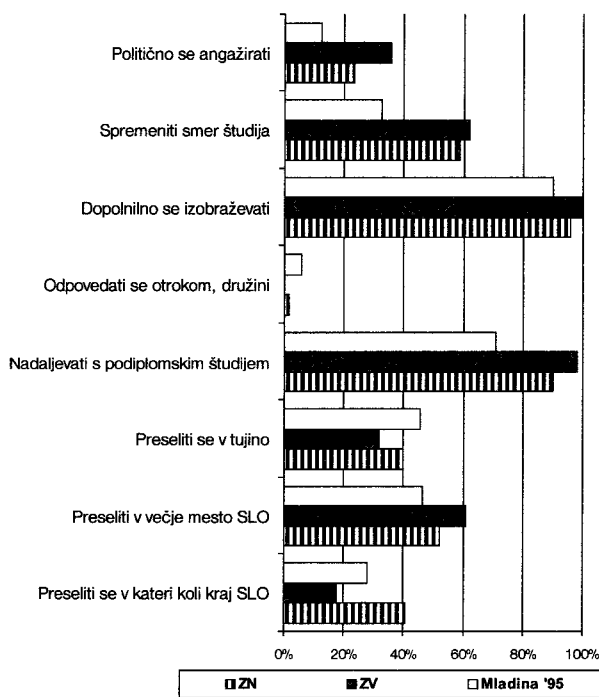
Tudi Nastran-Ule, Mihelj, Renner, Mencin-Čeplak, Kurdija (1996) so ugotovili, da se tako pri dijaški kot pri študentski mladini (raziskava Mladina '95) najpogosteje pojavlja odgovor, da se bodo zaradi krize vsi težje zaposlovali (37,4 %). 40,7 % študentov v letu 1995 misli, da je poklic iskan in ne bodo imeli težav. Pokazalo se je, da so študenti vendarle izbrana populacija, ki bodo imeli zaradi boljše izobrazbe najbrž manj težav pri zaposlovanju.

Pri študentih VŠZ se je pokazalo obratno: študenti ZV (59,6 %) s fakultetno izobrazbo pričakujejo večje težave pri iskanju zaposlitve kot študenti visokostrokovnega študija ZN (74,6 %), ki menijo, da je njihov poklic iskan.

Probleme z zaposlovanjem lahko rešujemo na različne načine: s spremembo poklica, kraja bivanja, dodatnim izobraževanjem itn. Mobilnost je tesno povezana s problematiko zaposlovanja, posredno pa z življenjskim slogom posameznikov. Gre za vprašanje, kako dinamični in prožni so mladi v iskanju svoje bodoče zaposlitve. Ta prožnost zajema tako načine zaposlovanja in študija kot tudi menjavo kraja zaposlitve. Mladi lahko na več načinov dosežajo ugodno zaposlitev, če opazijo, da jim običajni in dotedanji študij tega ne omogoča. Lahko se izobražujejo naprej, zamenjajo dotedanji študij, se zaposlijo izven svojega poklica, lahko spremenijo kraj bivanja ali odidejo za določen čas v tujino itn. Predvsem se od študentov pričakujeta velika prožnost in dinamičnost, študijska, poklicna in bivalna mobilnost. Raziskave po svetu kažejo, da se mladi niso pripravljeno seliti kamorkoli, temveč le v takšne kraje, ki jim omogočajo sodoben življenjski slog, kakovostno preživljanje prostega časa in veliko stikov z vrstniki. Temu ustrezajo predvsem urbana središča (Nastran-Ule, Mihelj, Renner, Mencin-Čeplak, Kurdija, 1996).

Izboljšanje poklicnih možnosti

Naslednja slika (sl. 3) prikazuje pregled ukrepov, ki so jih študenti pripravljeno izvesti, da bi si povečali možnost zaposlitve.

Sl. 3. Če bi s tem izboljšal-a poklicne možnosti, bi se bil-a pripravljeno

Slika 3 prikazuje primerjavo med raziskanima skupinama in Mladino '95. Statistično se je pokazala razlika med ZN in ZV ($\chi^2 = 5,54$; $p = 0,01$). Za izboljšanje poklicnih možnosti bi se bilo več študentov ZN pripravljeno preseliti v katerikoli kraj v Sloveniji. Predvidevam, da prihaja več teh študentov iz manjših krajev in pričakujejo preselitve v središča, kjer so npr. slovenske bolnišnice, študenti ZV pa so bodisi iz večjih središč oziroma bi se v ta središča preselili in le v teh pričakujejo povpraševanje po »nepoznanem« poklicu profesorja zdravstvene vzgoje. Morda sta si vprašani preselitve v katerikoli kraj ali v večje središče preveč podobni in so se zaradi tega bolj odločali za prvo v vrsti za izbiro odgovora in je zaradi tega prišlo do statistično pomembne razlike. 32,8 % študentov ZN in 31,9 % študentov ZV bi se preselilo v tujino. Pri drugih možnih odgovorih med skupinama ni statistično pomembnih razlik.

10,1 % anketiranih študentov ZN in 2,1 % študentov ZV ne bi nadaljevalo s podiplomskim študijem, da bi si izboljšalo poklicne možnosti. Študenti ZN (98,6 %) se ne bi odpovedali otrokom in družini, prav tako nihče od študentov ZV. Rezultati kažejo, da odpoved družini in otrokom ne pride v poštev kot pot do zaposlitve. Do enake ugotovitve so prišli v raziskavah Mladina '93 in Mladina '95.

Vse tri skupine bi se dopolnilno izobraževale. 58,6 % anketiranih študentov ZN in 62,2 % študentov ZV bi spremenilo smer študija, da bi si s tem izboljšalo poklicne možnosti.

Politično se ne bi angažiralo 76,5 % študentov ZN in 64,4 % ZV. Študenti ne vidijo političnega angažira-

nja kot »alternative« za zaposlitev. To pa seveda kaže na nizek ugled političnih dejavnosti med slovensko mladino. Tudi v prej omenjenih raziskavah so bile ugotovitve enake.

Bistvenih razlik glede izboljšanja poklicnih možnosti ni, večina študentov se ne bi preselila v tujino, ne bi se odpovedala otrokom in družini in se ne bi politično angažirala. Pripravljeni pa so nadaljevati s podiplomskim študijem, se dopolnilno izobraževati in spremeniti smer študija. Morda se v politični neangažiranosti skriva tudi kritika zaradi slabe organiziranosti, nepojavljanja v javnosti in s tem necenjenost poklica medicinske sestre v družbi.

Poklicni uspeh

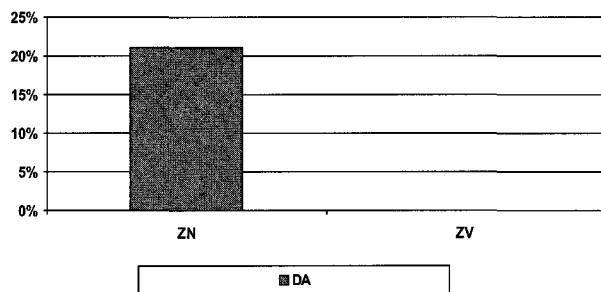
Vprašanje o tem, kaj študenti pojmujejo kot poklicni uspeh, je dalo naslednje rezultate.

Tab. 2. Kot bodoči uspeh v poklicu vidijo:

Odgovori »DA«	ZN (%)	ZV (%)
Glavna MS	15,5	14,9
Poučevanje na srednji šoli	26,8	19,1
Raziskovanje	36,6	48,9

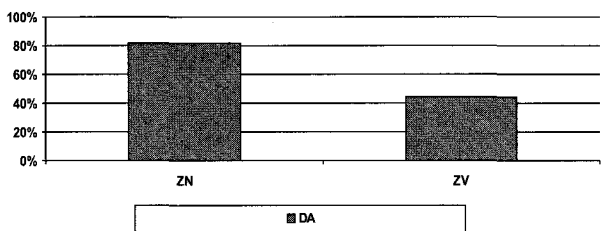
Obe skupini najpogosteje vidita poklicni uspeh v delovanju na področju raziskovanja, med njima ni bistvenih razlik (tab. 2).

Vodenje tima kot poklicni uspeh kaže slika 4.

Sl. 4. Vodenje tima kot poklicni uspeh

Pokazala se je statistična razlika med skupinama ($\chi^2 = 9,55$ $p = 0,001$). Nihče od študentov ZV si ne predstavlja vodenje tima kot poklicni uspeh. Študenti ZN in ZV so izbirali kot možnost poklicnega uspeha tudi delovanje v dobro bolnika (sl. 5).

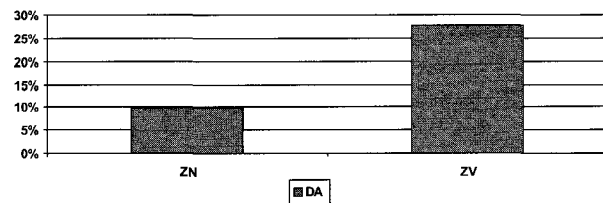

Sl. 5. Delati v dobro bolnika

Rezultati kažejo, da je 81,7 % študentov ZN poudarilo kot poklicni uspeh delo za bolnika. Študenti ZV so to izrecno poudarili v 44,7 %. Tukaj je med skupinama statistično pomembna različnost:

$$(\chi^2 = 15,87; p = 0,00006).$$

Poučevanje na visoki šoli kot poklicni uspeh vidita raziskovani skupini različno ($\chi^2 = 5,16; p = 0,02$).

Sl. 6. Pedagoško delovanje na visoki šoli

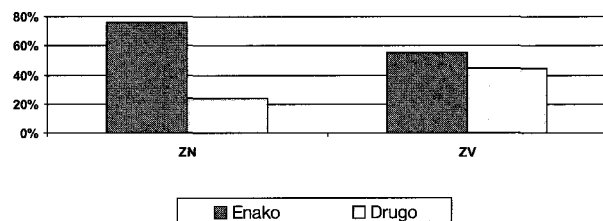
Obe skupini sta izraziteje usmerjeni v humanistično dejavnost, izstopajo študenti ZN, ki vidijo svojo prihodnost bolj na oddelkih in ob bolniku.

Obe skupini študentov se vidijo v vlogi pedagoškega delavca. Študenti ZV so v večji meri usmerjeni v pedagoško delovanje na visoki šoli, in sicer v 27,7 %. 48,9 % študentov ZV bi ocenilo svojo prihodnost za uspešno, če bi lahko delali na področju raziskovanja.

Študentom ZN pomeni poklicni uspeh tudi ustvarjalno delo ter dvig ugleda in kakovosti zdravstvene nege, študentom ZV pa preventiva bolezni in promocija zdravja; pedagoško delo v skupnosti (svetovanje), bolnišnici (zdravstveno vzgojno delo z bolniki), zdravstvenem domu (poučevanje otrok); delovanje v skupinah za samopomoč; pospeševanje zdravja v regiji; vodenje delovne organizacije; delovanje v zadovoljstvo in veselje ter napredek in novosti (»kjerkoli bom delala«).

Drugi študiji

Kaj bi izbrali študenti: »Če bi se še enkrat vpisoval-a« (sl. 7).

Sl. 7. Če bi se še enkrat vpisoval-a, bi izbral-a

Razmeroma visok odstotek študentov bi ob ponovnem vpisu izbralo drug študij. Vsi so bolj usmerjeni v družboslovne kot naravoslovne študije. 76,1 % študentov ZN bi še enkrat izbralo isti študij, prav tako 55,3 % študentov ZV ($\chi^2 = 4,66; p = 0,03$).

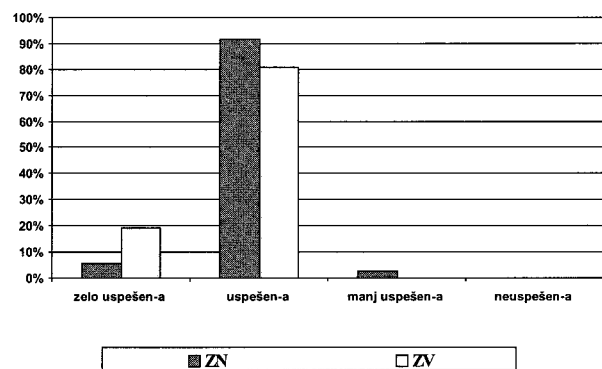
Študenti ZN bi kot alternativni študij izbrali družboslovne vede (»humanistično področje« 1, pedago-

ško fakulteto 2, psihologijo 1, sociologijo 2, zgodovino 2) ali naravoslovne vede (delovno terapijo 2, medicino 2, biologijo 1, sanitarno delo 1, veterino 1.).

Študenti ZV bi med družboslovjem izbrali defektologijo ali psihologijo 1, pedagoško fakulteto 3, sociologijo 3, socialno delo 2, menedžment 2, ekonomijo 1; med naravoslovjem pa medicino 2, arhitekturo 1, biologijo 1.

Uspešnost pri študiju

Za kako uspešne se ocenjujejo študenti pri študiju (sl. 8).

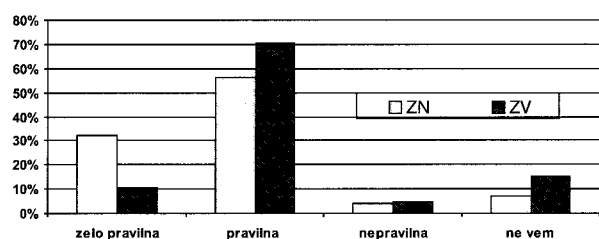

Sl. 8. Kako uspešen-a si pri študiju

Med skupinama je statistično pomembna razlika ($\chi^2 = 6,83$; $p = 0,04$). Nihče od študentov se ne vidi kot neuspešnega pri študiju. Večina študentov je pri študiju uspešna, čeprav se je več študentov ZV (19,1 %) ocenilo za zelo uspešne in nihče za manj oziroma neuspešne. 91,5 % študentov ZN se vidi kot uspešne in le 5,6 % teh študentov se ocenjuje kot zelo uspešne. Pomembno vlogo pri tej oceni ima raven izobraževanja in večja zavzetost za študij, morda zaradi priložnosti, ki so jo imeli študenti ZV, da študirajo na fakultetni ravni.

Poklicna izbira

Poklicno izbiro kaže slika 9.

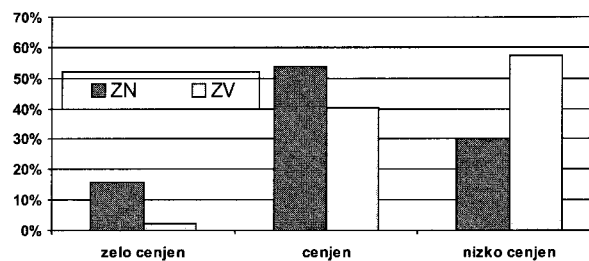
Sl. 9. Ocena poklicne izbire

Pojavila se je statistično pomembna razlika ($\chi^2 = 8,24$; $p = 0,04$). Svojo poklicno izbiro vidi tretji-

na študentov ZN kot zelo pravilno, večina študentov se je pravilno odločila za svoj poklic. 14,9 % študentov ZV pa ne ve, ali je izbrala pravilno. Ta dvom se pojavlja zaradi že omenjenega nepoznavanja poklica in zaradi nepovpraševanja po tem strokovnem kadru.

Cenjenost poklica

Cenjenost lastnega poklica med MS je prikazana na sliki 10.

Sl. 10. Cenjenost lastnega poklica med medicinskimi sestrami

Razlika med skupinama glede cenjenosti poklica je statistično pomembna ($\chi^2 = 11,10$; $p = 0,003$).

Večina študentov ZV predstavlja poklic MS kot cenjen ali necenjen. Študenti ZN mu pripisujejo višji ugled. Cenjenost lastnega poklica MS v družbi kaže tabela 3.

Tab. 3. Cenjenost poklica MS v družbi po mnenju študentov ZN in ZV.

	ZN (%)	ZV (%)
Zelo cenjen	2,8	2,1
Cenjen	53,5	42,6
Ni cenjen	43,7	55,3

Cenjenost poklica v družbi je po mnenju študentov ZN in ZV nekoliko slabša, saj ga obe skupini v visokih odstotkih postavljata med necenjene v družbi. Zanimivo je, zakaj so se kljub mnenju, da gre za necenjen poklic, odločili zanj. Morda so imeli pred vpisom drugačne predstave o poklicu kot sedaj, ko so v konkretnem stiku z drugimi medicinskimi sestrami in bolnikom.

V letu 1986 so poklic medicinske sestre v raziskavi v Sloveniji po ugledu postavili na 8 mesto med 16 poklici (Pahor, 1988).

Večina študentov bodoče poklicno delo ocenjuje za naporno, višji odstotek (47,9 %) študentov ZN pa misli, da bo njihovo delo zelo naporno.

Bodoče poklicno delo ocenjujejo kot:

	študenti ZN		ZV
– zelo naporno	47,9 %	in	29,8 %
– naporno	52,1 %	in	68,1 %
– nenaporno	0	in	2,1 %

Delovanje v drugih poklicih

Na vprašanje: »Ali si želiš delati v katerem drugem poklicu, čeprav se zanj ne šolaš?« so študenti odgovorili kot kaže tabela 4.

Tab. 4. Delovanje v drugih poklicih.

Možni odgovori	ZN (%)	ZV (%)
Ne vem	35,2	55,3
Ne, vedno sem želel-a opravljati to delo	35,2	23,4
Da, in sicer	29,6	21,3

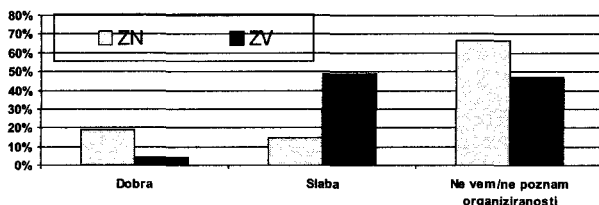
Pokazala se je usmerjenost študentov tudi v druge poklice. Vedno si je želelo opravljati to delo le 35,2 % študentov ZN in 23,4 % študentov ZV. Pokazala se je večja usmerjenost v družboslovne vede, predvsem v pedagoške smeri.

Enaindvajset študentov ZN bi opravljalo drugo delo, čeprav se zanj ne izobražujejo, in sicer: šest bi jih delalo v šolstvu (pedagoško delo, izobraževanje), dva bi poučevala razredni pouk, po en odgovor se je glasil: vzgojiteljica, defektolog, fizioterapevt, farmacevt, laborant, pomoč odvisnikom, pravnik ali socialni delavec, psihoterapevt, raziskovalec biolog (ali geolog) in delo v vojni policiji.

Študenti ZV bi izbrali kozmetičarstvo, organizatorstvo, kongresno dejavnost, socialno delo, šport, supervizijo, zavarovalništvo ali novinarstvo ter delo vzgojitelja v zavodu s prizadeto mladino.

Organiziranost medicinskih sester

Kakšna je organiziranost MS po mnenju vprašanih (sl. 11)

Sl. 11. Organiziranost medicinskih sester

Presenetljiv je rezultat, da 66,7 % študentov ZN in 46,8 % študentov ZV ne ve, kakšna je organiziranost medicinskih sester ali je ne pozna. Gre za statistično pomembno razliko med skupinama:

$$(\chi^2 = 18,14; p = 0,0001).$$

Organiziranost medicinskih sester kot dobro ocenjuje 18,8 % študentov ZN in 4,3 % študentov ZV.

Komentarje na organiziranost medicinskih sester je pripisalo šestnajst študentov ZN in osemnajst študentov ZV. Pozitivni komentarji ZN so bili v zvezi z dobro informiranostjo prek Utripa in Obzornika zdravstvene nege ter dodatnih izobraževanj in strokovnih seminarjev. Deset študentov ZN je komentiralo negativno, in sicer, da ima Zbornica zdravstvene nege pri-

pravljenih preveč neizvedljivih sprememb, prav tako jih moti, da delovne naloge medicinskih sester niso določene, da je premalo storjenega za priznanje poklica, da ni medsebojne povezanosti in sodelovanja, da obstajajo nesoglasja in nezainteresiranost, da ni aktivacije pasivnih študentov. Študenti ZV niso pripisali nobenega pozitivnega komentarja, negativni pa so takšni: neenotnost, nepovezanost, nesodelovanje, neobveščенost, nemotiviranost, neinformiranost medicinskih sester, ne znajo se boriti za skupni cilj, ni poklicne pripadnosti, premalo se pojavljajo v javnosti, organiziranost je preveč formalna in le malo stori za reševanje problemov, preveč je rivalstva, preveč sama sebi namen (skrb za svoje »stolčke«).

Ob koncu vprašalnika so imeli anketirani možnost pripisati karkoli, kar se jim zdi za obravnavano temo pomembno. To priložnost je izbralo 14,1 % študentov ZN in 34,8 % študentov ZV.

Zapisi so se nanašali na:

- študij in šolo – »na VŠZ vlada zmedenost ter nemotiviranost profesorjev«, »ni osebne rasti«, »preveč je teorije«, »vaje so slabo vodene«, veseli so »široke razgledanosti študija ZV«. Dana bi morala biti »možnost podiplomskega študija ZN in ZV« oziroma »boljše možnosti za nadaljevanje študija«.
- delo medicinske sestre in položaj poklica – »medicinske sestre/zdravstveni tehniki bi morali imeti beneficiran delovni čas«. Upajo na »spremembe mentalitete medicinskih sester«. Nekdo je dodal: »Upam, da se bo odnos med medicinskimi sestrami in zdravniki ter družbe do medicinskih sester spremenil«.

Sklep

Vprašanje, postavljeno v uvodu, je z raziskavo dobilo odgovor, ki pravi, da med študenti ZN in ZV obstajajo nekatere statistično pomembne razlike.

V empiričnem delu so ugotovljene statistično pomembne razlike med študenti ZN in ZV glede usmerjenosti v poklicno kariero, za delo z ljudmi, pedagoško delovanje ali raziskovanje; prav tako v tem, kakšen vidijo svoj poklicni položaj v družbi. Vzorec raziskave je zajel 118 študentov ZN in ZV na VŠZ, kar je 50,4 % od celotnega števila študentov.

Razlike so naslednje: študenti ZV (52,2 %) so ocenili lastno prihodnost za slabšo od prihodnosti zdravstva. Študenti ZN (20 %) vidijo le-to boljše od svoje lastne.

Študenti ZV so glede osebnega prispevka k spremembam v zdravstvu bolj optimistični in pričakujejo veliko možnosti za uvajanje sprememb.

Študenti ZN ne pričakujejo težav pri zaposlovanju, kajti svoj poklic ocenjujejo kot iskan. Poklic profesor zdravstvene vzgoje ni iskan, zato študenti ZV pri iskanju zaposlitve pričakujejo težave.

V vlogi voditelja oziroma avtoritete se študenti ZV pogosteje vidijo kot študenti ZN.

Študentom ZV predstavlja poklicni uspeh pedagoško delo na visoki šoli in raziskovanje. Študenti ZN se poklicno najpogosteje vidijo na delovnem mestu vodje tima.

Če bi se ponovno odločali za študij, bi večina študentov vpisala isti študij (76,1 % študentov ZN in 55,3 % študentov ZV). Če bi izbrali drugega, bi se v večji meri odločali za družboslovne študije kot za naravoslovne. Ugotovljene so torej nekatere pomembne razlike med raziskanimi skupinama.

Tudi v Sloveniji si medicinske sestre (še vedno) prizadevajo za izobraževanje za ZN na fakultetni ravni. Ugotovitve raziskave so pokazale nekatere razlike med značilnostmi študentov ZV in ZN. Menim tudi, da bi si bilo potrebno bolj prizadevati za razvoj poklicne pripadnosti medicinskih sester.

Organiziranosti medicinskih sester ne pozna ali ne zna oceniti 66,7 % študentov ZN in 46,8 % študentov ZV. Dejstvo da je bil vpis na smer ZV prekinjen, je gotovo vplivalo na študente ZV, da so bili bolj negativistični in so videli svojo prihodnost manj obetavno od študentov ZN. Bo v prihodnosti bolje?

Literatura

1. Dornik E. Splošna in poklicna orientiranost študentov zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje. Diplomsko delo. Ljubljana, 1997: 17–20, 33–48, 54–8.
2. Dornik E. Splošna orientiranost študentov zdravstvene nege in zdravstvene vzgoje. *Obzor Zdr N* 1999; 33: 33–9.
3. Nastran-Ule M, Mihelj V, Renner T, Mencin-Čeplak M, Kurdija S. Predah za študentsko mladino. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad republike Slovenije za mladino, 1996; 15–247.
4. Pahor M. Nekateri razvojni procesi (osamosvajanja in povezovanja) v zdravstvu. Magistrska naloga. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, 1988: 63–83.